...al.

...nictwa Kra... ...m 13 Nr te... ...75 Konto czek. ... U Nr 174.455 — ...ty i rękopisy należy przesyłać pod adresem redakcyi w Przywozie koło Mor. Ostrawy — Adres Administracyi dla Krakowa: Stradom 13. — Nakł. Gal. Spółki Wydawniczej w Krakowie.

Nowy Dziennik

Cena 20 hal.

Prenumerata w Austro-Węgrzech, Królestwie Polskiem i Niemczech Miesięcznie 4 K 80 h kwartalnie 14 K 40 h. Cena ogłoszeń 10 hal. za 1 mm łamu. Prenumeratę, ogłoszenia i przesyłki pieniężne przyjmuje Administracya w Przywozie koło Mor. Ostrawy. Tel. 21

Wychodzi codziennie, także w poniedziałki.

Rok I. | Kraków, czwartek 15. sierpnia 1918. | Nr. 38.

Problem: „Austrya".

Austrya kongresu wiedeńskiego, Austrya metternichowska nie była problemem europejskim. Owszem — była ona jedynym stałym i pewnym czynnikiem w »koncercie« europejskim, o ile już wówczas »koncertowano« w Europie. Zlekka konserwatywna, o dużej dozie wygody i pogody, bez wybujałej ekspanzywności, niezdolna nawet w czasach skrajnej reakcyi metternichowskiej do gwałtów i do rządów »żelaznej ręki«, — była Austrya przez długi czas istotnie podporą porządku i równowagi Europy. Wstrząśnień takich, któreby zachwiały byt państwa, aż do samych podstaw. Austrya właściwie nie zaznała. Nawet rewolucya marcowa, największa i najrozleglejsza w dziejach austryackich, rozegrała się stosunkowo dość łagodnie. Nie lała się krew strumieniami, nie było radykalnych represyj, a groby »poległych marcowych« dają się łatwo przeliczyć. Niema chyba państwa, w któremby tyle ekscelencyi się rekrutowało z emerytowanych rewolucyonistów, jak w Austryi. Austrya nie była nigdy państwem gwałtownych przewrotów, ani zbyt groźnych kataklizmów. Już choćby dlatego, że we krwi Habsburgów niema gwałtowności. Szczególnie Franciszek Józef I. był człowiekiem o tak pewnym takcie, o tak głębokiej dobrotliwości, o takiej łagodności usposobienia, że się pod jego ręką wszystko gładziło i łagodziło.

A jednak właśnie za jego czasów Austrya stała się problemem europejskim. Rzucił ją z całą swoją brutalną bezwzględnością i tytaniczną siłą na tapet — Otton Bismarck. Impet ekspanzywny Prus, uosobionych ze wszystkiemi swojemi wadami i zaletami w Bismarcku, uderzył całą parą przedewszystkiem w Austryę. Dla niej razem z Prusami nie było miejsca w związku niemieckim. Zaczęło się więc systematyczne wypieranie Austryi z Niemiec już na frankfurckim parlamencie i było prowadzone z nieubłaganą konsekwencyą aż do klęski w roku 1866. Następstwem bezpośredniem tego było w pierwszym rzędzie wyparcie z Włoch z utratą Wenecyi, a dalszem następstwem było rozerwanie łączności z Węgrami i usamodzielnienie się tychże.

Do tego czasu była Austrya państwem niemieckiem. Jako przodująca potęga Związku niemieckiego rządziła i u siebie w domu po niemiecku. Ludy słowiańskie nie podnosiły głowy, bo je przywaliła olbrzymia przewaga żywiołu niemieckiego, ciągnącego swoje soki żywotnie z rdzennie niemieckich krajów, z którymi Austrya była w Związku. Kiedy jednak została ze Związku niemieckiego wyparta, jej żywioł niemiecki stał się odosobnionym i okazał się, czem był w istocie — mniejszością. Zrazu, naturalnie, Niemcy nie spuścili z tonu. Owszem, pod formą centralizmu trzymali dalej władzę rządową w ręku. Ten nienaturalny stan jednak nie mógł długo trwać, bo **w i ę k s z o ś ć** — a nią byli i są Słowianie — domagała się coraz natarczywiej swoich praw. Bywało więc, że Niemcy w swojej przeważającej większości zostali jako słynna »lewica niemiecka« pod wodzą Plenera zapchnięci do smutnej roli — opozycyi. Bywało też, że Niemcy musieli dzielić się we władzy rządowej z jednym lub dwoma słowiańskimi narodami. Panami sytuacyi już nie byli. Tyle jednak jeszcze zawsze władzy mieli i mają, że nie dopuścili i nie dopuszczają do racyonalnego i sprawiedliwego ukształtowania wewnętrznych stosunków w Austryi, przy którem oni by byli tylko równi między równymi.

Tymczasem wewnętrzne walki w Austryi nie ucichły i bywały tak głośne, że zwracały na siebie uwagę Europy. A że takie rzeczy zdaleka zwykle znacznie groźniej wyglądają, aniżeli są w istocie, stało się, że niejeden »wielki« publicysta w Europie [illegible] z pewnością siebie tym »wszech wiedzącym« panom nieuchronny upadek Austryi. Te fatalne i fałszywe proroctwa z pewnością w niemałej mierze przyczyniły się do wywołania katastrofy światowej. Spowodowały one bowiem smoka rosyjskiego do wyciągania potwornej swojej łapy po lekką zdobycz, a tak samo skłoniły »sprzymierzeńca« do ohydnego wiarołomstwa i do bezprzykładnej zdrady, do której widocznie przygotował się z perfidną »reservatio mentalis« przystępując do przymierza.

Świat nie docenił siły Austryi, to było jego tragiczną pomyłką.

Pomimo dreszczów wewnątrz państwa, pomimo potężnych uderzeń z zewnątrz Austrya nie upadła i nie upadnie. Bo ona jest koniecznością historyczną. A jest nią w pierwszym rzędzie właśnie dla tych ludów, które najwięcej zdradzają skłonności centryfugalnych — dla Czechów i południowych Słowian.

Czem by bowiem było takie małe państewko czeskie, wgniecione między wielkie mocarstwa, a sąsiadujące z — Niemcami? Korona św. Wacława straciłaby chyba szybko swój blask, gdyby ten kraj, tak bardzo uprzemysłowiony, musiał się skurczyć gospodarczo z powodu braku dojścia do morza. A państwo południowo-słowiańskie chyba także by się skleić nie mogło przy tej olbrzymiej rozbieżności, jaka między Chorwatami a Serbami pod względem językowym, religijnym, ogólno-kulturalnym a częściowo także gospodarczym. Należy wątpić, czy takie państwo by się ostało wobec wrogiego natarcia węgierskiego.

Nie! Los Turcyi nie czeka Austryi, bo jej ludy są nawzajem na siebie skazane, a ona jako całość jest historyczną koniecznością.

A jednak problem: Austrya czeka swego rozwiązania. A to może być tylko jedno: **A u s t r y a m u s i s i ę s t a ć c z e m r y c h l e j z w i ą z k i e m z a d o w o l o n y c h, s z c z ę ś l i w y c h i w o l n y c h n a r o d ó w.** Tem się ona stać może, bo taka konstrukcya odpowiada jej naturze i nie zmniejszy jej spoistości.

Autonomia narodowa zakreślona na bardzo szerokie ramy, w których się mieścić będzie zupełna możliwość rozwoju dla każdego poszczególnego narodu: autonomia narodowa z ustawodawczymi sejmami, a z centralnym parlamentem dla spraw wspólnych, wojskowych i zagranicznych — oto rozwiązanie problemu Austryi, nad którem najniepotrzebniej w świecie łamią sobie głowę różni niepowołani opiekunowie różnych szczepów austryackich.

W takiej Austryi będzie, tak się spodziewamy, też godne miejsce dla Żydów austryackich, uznanych i nieskrępowanych w swojej narodowej odrębności.

Taka Austrya byłaby wzorem dla Związku ludów wolnych na całej kuli ziemskiej, o którym teraz marzą najjaśniejsze umysły wszystkich ludów.

W PRZEDEDNIU PRZEBUDOWY AUSTRYI.

Senzacyjne pogłoski o podziale Czech.

Praga, 14. sierpnia. Tel. wł. „Prager Tagblatt" podaje pogłoskę, według której bar. Hussarek ma być zdecydowany przeprowadzić narodowy podział Czech w myśl życzeń komisyi dwupodziałowej i niemieckich posłów z Czech. Namiestnictwo ma być przeniesione z niemieckiemi agendami do Litomierzyc, niemiecki uniwersytet do Libercu a technika niemiecka do Ujścia. W Komotowie ma być utworzona niemiecka dyrekcya kolejowa a w Z[illegible] siedziba niemieckiej dyrekcyi poczt.

Narady słowiańskie w Lublanie.

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Wiedeń, 14. sierpnia. W sobotę odbędzie się w Lublanie wspólna konferencya posłów czeskich, południowo-słowiańskich i wszechpolskich.

Narady w kwaterze głównej.

Tel. wł. »Nowego Dziennika«.

Wiedeń, 14. sierpnia. »N. Fr. Pr.« donosi: Jak słychać, będzie wydany komunikat o politycznym wyniku zjazdu cesarza Karola z cesarzem Wilhelmem w wielkiej kwaterze głównej. Komunikat ten ma się jednak pojawić w sobotę, albo niedzielę.

Rosya monarchią?

Przez dyktaturę wojskową do monarchii.

Kopenhaga, 14. sierpnia. Tel. wł. Pisma moskiewskie liczą się na pewne z szybkiem zniknięciem bolszewików z powierzchni politycznej. Podnoszą one, że największe prawdopodobieństwo ma rząd socyalno-rewolucyjny z Czernowem lub Sawinkowem na czele. Nie jest jednak wykluczonem, że będzie przeprowadzona wojskowa kontrrewolucya, która wprowadzi dyktaturę wojskową z Korniłowem na czele. Dyktatura ta zaprowadziłaby monarchię konstytucyjną z w. ks. Michałem, oświadczyłaby się jednak przeciw kombinacyi z Mikołajewiczem, ponieważ byłoby to identyczne ze zwycięstwem reakcyi.

Ukraina a pokój.

Genewa, 14. sierpnia. Tel. wł. Ukraińskie biuro telegraficzne w Lozannie donosi: Towarzystwo pokojowe w Odessie oddało konsulowi hiszpańskiemu telegramy dla króla Alfonsa i do międzynarodowego biura pokojowego w Bernie szw. z prośbą o natychmiastowe zwołanie konferencyi pokojowej do Szwajcaryi.

Rozstrzygnięcie musi być.

Kopenhaga, 14. sierpnia. Tel. wł. Dobrze poinformowane źródła neutralne zapewniają, że koalicya pracuje gorączkowo, by w ciągu najbliższych 10 tygodni sprowadzić rozstrzygnięcie, niepogoda we wrześniu uniemożliwia bowiem większe operacye.

Austryacka ofenzywa we Włoszech?

Genewa, 14. sierpnia. Tel. wł. Wedle doniesienia agencyi Havasa z Rzymu oczekują tam rozpoczęcia austro-węgierskiej ofenzywy, już z tego względu, że Piawa obecnie wyschnięta.

Próbny lot na odległość 4800 kilometrów.

Rotterdam, 14. sierpnia. Tel. wł. Amerykański oddział lotniczy przygotowuje lot przez ocean atlantycki. 15. sierpnia odbędzie się wielki lot próbny, a mianowicie re razie nad lądem na przestrzeni 4800 km. Samoloty wyjdą z Dayton, koniec lotu w Chicago. W locie próbnym bierze udział 11 lotników amerykańskich. Prawdopodobnie przyłączą się także do nich lotnicy angielscy.

O rewizyę ustroju państwa.

(Telefonem od naszego sprawozdawcy parlamentarnego.)

(J. L.) Wiedeń, 14. sierpnia

Bezpośrednio po zamknięciu sesyi letniej doniesiono, że premier bar. Hussarek ma zamiar przedyskutować sprawę rewizyi ustroju w komisyi złożonej z posłów i wybitnych funkcyonaryuszy naszego życia publicznego. Komisya ta ma być jak dzisiaj podają, wkrótce zamianowaną i zwołaną, z tem, że prace jej mają być o ile możności przyspieszone. Bar. Hussarek ma podobno po wykończeniu reformy ustroju ustąpić i przeprowadzenie jej odstąpić nowemu gabinetowi, na czele którego stanęłaby osobistość, ciesząca się ogólnem zaufaniem.

W tym związku wskazują na różne polityczne konferencye, odbywające się od pewnego czasu u znanego pacyfisty r. dw. **L a m m a s c h a**, który w swojej pamiętnej mowie, wygłoszonej w Izbie panów, wyraził zapatrywanie, że państwa centralne muszą być przygotowane na pokój **k o m p r o m i s o w y**.

O planach reformy Hussarka donoszą dziś ze strony czeskiej, że bar. Hussarek projektuje przemianę Austryi z państwa zorganizowanego centralistycznie w państwo zorganizowane **federalistycznie**. Chce on utworzyć pięć państw narodowych a mianowicie: niemieckie, czeskie, polskie, południowo-słowiańskie i węgierskie.

Jest rzeczą nader wątpliwą, czy doniesienie to polega na prawdzie. Węgry nie brałyby bowiem najprawdopodobniej udziału w takich rokowaniach, ponieważ stoją one na gruncie teoryi niepodległościowej i ugodę z roku 1867 jedynie na tej linii chciałyby dalej pogłębić. Także i sprawa południowo-słowiańska byłaby bodźcem do bardzo przykrych nieporozumień między częściami państwa, ponieważ Węgry obawiają się ze strony ewentualnego autonomicznego południowo-słowiańskiego tworu państwowego zaostrzenia się tendencyi irredentystycznych w Kroacyi. Z tych samych powodów zwalczały one, jak wiadomo, plan urządzenia ukraińskiego kraju koronnego w Galicyi wschodniej, gdyż mogłyby stąd wyniknąć dążności separatystyczne w północno-wschodnich Węgrzech wśród ludności ukraińskiej.

Prócz tych wątpliwości należy także podnieść, że w doniesieniach o planie Hussarka niema mowy o kwestyi ukraińskiej. Zdaje się jednakowoż, że w miarodajnych sferach nastąpiła zmiana poglądów co do sprawy ukraińskiej i że projekt utworzenia ukraińskiego kraju koronnego wypadł z rachuby politycznej.

Ważne momenty wojsk[illegible] ści władz administracyjnych [illegible] przeciwko powiększeniu i tak już ociężale pracującego aparatu administracyjnego.

W ramach państwa federacyjnego — tak opiewa dalej doniesienie czeskie — ma każdy naród znaleźć zaspokojenie swych uzasadnionych postulatów. Plan bar. Hussarka popierają też miarodajne sfery wojskowe w uznaniu, że Austrya wskutek obecnych wewnętrzno politycznych trudności i na zewnątrz jest osłabioną.

Wedle informacyi, które nasz korespondent otrzymał w miarodajnem miejscu, sprawa ta nie posiada obecnie szczególniej aktualności. Z jednej strony stoją bowiem wypadki zewnętrzno-polityczne w niemieckiej głównej kwaterze i w Solnogrodzie na pierwszym planie politycznego zainteresowania, z drugiej zaś strony jest rząd silnie zajęty przygotowaniem sesyi jesiennej. Zamiar swoi[illegible]

we wrześniu sesyi podatkowej napotyka na gwałtowny opór agraryuszów różnych stronnictw, którzy sądzą, iż nie jest obecnie wskazanem uchwalenie przez parlament niepopularnych podatków. Jest to z ich strony naturalnie wymówka. Agraryusze chcą poprostu zniesć nadal podatek od wina, który dotychczas uzasadnili w komisyi. Chodzą już też słuchy, iż parlament zbierze się dopiero w połowie października i dłuższy czas będzie obradował.

W każdym razie powinno się baczną zwrócić uwagę na projekty reformy, a to szczególnie ze strony żydowskiej. W grudniu z. r. przedłożyła deputacya żydowskiego Związku narodowego ówczesnemu premierowi Seidlerowi i ministrowi spraw wewnętrznych hr. Toggenburgowi narodowo-polityczne postulaty austryackiego żydostwa, udzielając przytem ustnych wyjaśnień, które rząd określił jako godne szczególnej uwagi. Od tego czasu nic słyszano więcej nic w tej materyi. Jasnym jest atoli rzeczą, że jeśli żydostwo austryackie nie upomni się samo o głos, wówczas przejdzie się nad nim do porządku dziennego. Już w czasie reformy wyborczej do sejmu bukowińskiego i w czasie reformy wyborczej w r. 1906 były interesa żydostwa częścią wcale nie zastąpione, a częścią zastąpione przez asymilantów, lub nawet wychrzszczonych Żydów. To się musi naturalnie pomścić. Żydzi zaś muszą unikać dotychczasowego błędu w kierunku swojej skromności i małomówności.

Odnośnie do narad w niemieckiej kwaterze głównej donoszą dzisiaj, że na sobotę lub w poniedziałek należy się spodziewać urzędowego komunikatu. Obecność ks. Radziwiłła i hr. Ronikiera na tych konferencyach dowodzi, że kwestya polska stanowi przedmiot szczególnego omówienia. Rozwiązanie tej sprawy ma nastąpić, jak już raz urzędowo oświadczono, w związku z ukształtowaniem sojuszu między monarchią a Niemcami. Atoli i obecne stosunki w Rosyi nie będą bez wpływu na rozstrzygnięcie kwestyi, które stoją w związku z pokojem brzeskim. Nie może być obojętnym dla Polaków los narodów kresowych.

Olbrzymią jest liczba problemów, narzuconych przez wojnę — problem polski należy do najtrudniejszych. Szczególną zwraca dziś uwagę stanowczość, z jaką »Fremdenblatt« oświadcza, iż nie może być na razie mowy o porzuceniu austro-polskiego rozwiązania. Sprawa nie jest jeszcze na tyle wyklarowana, aby można mówić o zasadniczem rozstrzygnięciu. Należy wziąść pod uwagę także i stanowisko rządu warszawskiego. Oświadczenie to skierowane jest przeciwko »Vossische Zeitung«, która wczoraj doniosła, że należy już teraz przystąpić do budowy państwa polskiego, atoli nie w tym sensie, jak tego pragną Austro-Węgry. Mówią, pisała »Voss. Zeitung«, o rozmaitych kandydatach na tron polski i wymieniają ks. austryackiego, bawarskiego, saskiego, a nawet bułgarskiego.

Sądzimy, że wypadki na wschodzie obalą wszystkie te kombinacye. Sprawa polska dotyka wprawdzie w bardzo wysokim stopniu interesów Austro-Węgier i Niemiec, atoli nie należy zapominać, że nie może ona być rozwiązaną poza plecyma narodów Polskę zamieszkujących.

TELEGRAMY.

Niemcy obsadzą Petersburg?

Kopenhaga, 14. sierpnia. Tel wł. „Politiken" donosi z Helsingforsu: Pisma tutejsze donoszą, że w kołach niemieckich istnieje poważny plan obsadzenia w niedługim czasie Petersburga.

Terror socyal-rewolucyonistów.

Moskwa, 14. sierpnia. Tel. wł. Z dobrze poinformowanych sfer politycznych zapewniają, że radca legacyjny Riesler otrzymał od socyal-rewolucyonistów wyrok śmierci. — Rząd Sowietów zarządził środki ochronne, także zamach nie przyszedł do skutku.

Koalicya a socyal-rewolucyoniści.

Sztokholm, 13. sierpnia. BK. Wedle wiarogodnych informacyi ze źródeł francuskich popierani są soc.-rewolucyoniści przez Francyę i Anglię. Przywódca petersburskich soc.-rewolucyonistów nazywa się Gotz.

Kontrrewolucyjne walki.

Moskwa, 14. sierpnia. BK. PAT. Kontrrewolucya jest w toku. Rozstrzelania członków sowietów nie należą do rzadkości. — Przy szczególnie okrutnych zbrodniach puszczają Anglicy serbskich białych gwardzistów jak np. przy zamordowaniu wojskowego komisarza w Archangielsku, którego biali gwardziści rozszarpali na kawałki. — Murmanie rzucono bombę do mieszkania generała angielskiego Poola, która go jednak nie zraniła. Czecho-Słowacy znajdujący się w obszarach obsadzonych pod protektoratem koalicyi popełniają zbrodnie niedające się wprost opisać. Koalicya walcząca pod hasłem uwalnienia ludów wysyła bandom składającym się z różnych kontrrewolucyjnych żywiołów swoje zbrojne siły na pomoc.

Starcia fińsko-angielskie.

Kopenhaga, 14. sierpnia. Tel wł. Z Helsingforsu donoszą: W pobliżu granicy finlandzkiej koło Uchtua stoi 200 angielskich żołnierzy. Między tymi a finlandzką strażą graniczną przyszło już do drobnych utarczek. Senat finlandzki uchwalił nie zmiejszać stanu prezencyjnego armii.

Francuzi także we Władywostoku.

Londyn, 14. sierpnia. BK. Jak się dowiaduje „Times" z Władywostoku pod datą 9. bm., znajdują się teraz we Władywostoku także wojska francuskie.

Wojska japońskie nadeszły do Władywostoku.

Władywostok, 11. sierpnia. BK. Reuter. Przybył tutaj pierwszy kontyngent wojsk japońskich.

Połączenie telefoniczne Budapeszt-Berlin przywrócone.

Berlin, 14. sierpnia. Tel. wł. Bezpośrednie połączenie telefoniczne dla rozmów dziennikarskich między Berlinem a Budapesztem przywrócone zostanie z dniem 1. września, ponieważ węgierskie ministerstwo handlu wyraziło swą zgodę. Sprawa połączenia między Wiedniem a Berlinem znajduje się już w austryackiem ministerstwie handlu.

Nadrabin turecki za granicą.

Berlin, 14. sierpnia. Tel. wł. „Berl. T." donosi z Rotterdamu: „Nieuwe Rotterdamsche Courant" donosi, iż nadrabin turecki, Chaim Nahum, bawił przez kilka dni w Hadze, skąd wyjechał z posłem szwedzkim do Sztokholmu. Chaim Nahum, osobisty przyjaciel wielkiego wezyra Talaat Paszy i Syonista, nie chciał się wypowiedzieć ani o kwestyi palestyńskiej, ani o rokowaniach, toczących się obecnie w Konstantynopolu z delegatami zjednoczonych organizacyi żydowskich w Niemczech."

Interwencya papieża dla Wiednia.

Lugano, 14. sierpnia. Tel wł. Z kół bliskich Watykanowi donoszą, że papież podjął u rządu włoskiego kroki, celem ochrony Wiednia przed atakami lotniczemi. Rząd austryacki ma się zaś zobowiązać, nie obrzucać Rzymu bombami. Zdaje się, że odnośne układy niebawem zostaną zawarte.

Podrożenie zapałek.

Wiedeń, 14. sierpnia. »Wr. Allg. Ztg.« donosi, że istnieje zamiar nowego podrożenia cen zapałek, których cena w handlu detalicznym wynosiłaby 10 hal. za pudełko.

Loterya klasowa.

Wiedeń, 14. sierpnia. BK. Przy dzisiejszem ciągnieniu austr. loteryi klasowej padła wygrana 30.000 kor. na los Nr. 64.989.

Przegląd poddanych bułgarskich.

Wiedeń, 14. sierpnia. Poddani bułgarscy — obowiązani do służby wojskowej, uwolnieni i chwilowo niezdolni — mieszkający w obrębie granic krajów i królestw austryackich, są zobowiązani zgłosić się między 26. i 30. sierpnia br. w król. bułgarskiem poselstwie w Wiedniu IV. Gusshausstrasse 2., między godz. 9-tą i 1-szą przedpołudniem z wszystkimi papierami, odnoszącymi się do ich służby wojskowej przed urzędującą tam komisyą.

Komunikaty sztabów generalnych.

Wiedeń, 14. sierpnia. Urzędowo donoszą:

WŁOSKA WIDOWNIA BOJU.

W obszarze Tonale przeszedł wczoraj nieprzyjaciel do oczekiwanych przez nas od dawna ataków. Rozpoczął je przed południem natarciami na nasze posterunki stojące u źródeł Noce i Sarca di Genova. — Popołudniu po silnem przygotowaniu artyleryjskiem nastąpił marsz na nasze pozycye w Tonale. Walki przebiegły dla nas pomyślnie. Poza odparciem kilku wysuniętych posterunków górskich Włosi nie uzyskali nigdzie sukcesu. Zresztą na południowym zachodzie bez szczególnych wydarzeń.

ALBANIA.

Na wschód od doliny Devoli opanowały nasze bataliony kilka nieprzyjacielskich punktów oparcia.

Szef sztabu generalnego.

Berlin, 14. sierpnia. BK. Biuro Wolffa donosi z wielkiej kwatery głównej:

ZACHODNIA WIDOWNIA BOJU.

Front armii księcia Rupprechta.

Pomyślne walki na przedpolach między Yzerą i Scarpą. Na południe od Merris i na południe od Lys rozbiły się natarcia nieprzyjacielskie.

Front armii gen. pułk. von Böhna.

Walki częściowe z obu stron Sommy i na północny wschód od Avre. Na zachód i południowy zachód od Lasigny zaatakował nieprzyjaciel ponownie. Z obu stron Canny złamał się atak w naszym ogniu. Dalej na południe odparliśmy nieprzyjaciela w kontrnatarciu.

Front armii niemieckiego następcy tronu [illegible].

Mniejsze potyczki piechoty nad Vesle i na wschód od Reims.

Porucznik Bolle odniósł 30., nadpor. Lörtzer 29., a por. Roth 20. zwycięstwo powietrzne.

Pierwszy generał kwatermistrz
LUDENDORFF.

Z walk na Zachodzie.

Berlin, 13. sierpnia. BK. Angielskie próby wywiadowcze w ostatnich dniach, które się częściowo zmieniły w silne ataki częściowe były 12. sierpnia szczególnie żywe. Po nagłych uderzeniach artyleryjskich zaatakowali o świcie od Voormezeele do Kemmelu. Zostali tu odparci w podobny sposób jak na południe od kolei Bailleul-Hazebrouck. Żywaczynność potyczkowa we Flandryi wzbudziła przypuszczenie, że Foch po wycofaniu się Niemców za Vesle zamierza przejść do ataku. Jedna z pierwszych prób zaskoczenia między Ancrą i Avre udała się dzięki mgle, druga próba rozbijała się dotąd w bezowocnych walkach frontowych.

Nowe tanki — olbrzymy.

Berlin, 14. sierpnia. BK. Biuro Wolffa. Gęsta mgła wisiała nad obszarem Sommy, gdy 8. sierpnia wcześnie rano tuż po godz. 6. rozpoczął się na całym froncie armii Marwitza potężny ogień huraganowy. Pod osłoną masy tanków, jakiej dotąd jeszcze nie użyto, przeszła piechota nieprzyjacielska w gęstych falach do ataku. Nowe angielskie tanki olbrzymy, jakie tutaj wystąpiły, są jeszcze o kilka stóp dłuższe i posiadają po raz pierwszy silne motory. Wszędzie tam, gdzie tanki dostały się się w linię ciasnego ognia artyleryjskiego, zostały zniszczone. W odcinku jednej dywizyi na szerokości 4 km pozostało 43 rozbitych tanków. Z powodu tego masowego użycia tanków i wojsk i z powodu sprzyjającej pogody udało się nieprzyjacielowi wtargnąć znacznie w głąb, miejscami jednak wśród najcięższych krwawych ofiar. Nadzwyczaj godną pochwały jest energia niemieckiej piechoty, która miejscami nie zważając na tanki, przepuściła je i następnie powstrzymała towarzyszącą im artyleryę. Donoszą także o wypadkach, w których piechota sama zapanowała nad tankami(?).

Ofenzywa francuska stanęła.

Berlin, 14. sierpnia. BK. »Berl. Tgb.« donosi z Genewy, że także według komentarzy paryskich krytyków wojskowych należy uważać francusko-angielską ofenzywę za uchwyconą. We wszystkich pismach mówi się, o energicznem niemieckiem kontrdziałaniu, które się rozpoczęło przed kilku dniami i czynione są starania celem pocieszenia publiczności z powodu powstrzymania ofenzywy.

Kontratak niemiecki.

Rotterdam, 14. sierpnia. Tel wł. Korespondent wojenny „Timesa" donosi z francuskiego frontu: Wszystko wskazuje na to, że Niemcy z pierwszego popłochu już ochłonęli i przygotowują się do odwetu. Okoliczność ta nie powinna nas deprymować. Wojnę na Zachodzie można wygrać tylko za pomocą całego szeregu niespodzianek. Niemcy prawdopodobnie cofnęli się w celu podjęcia strategicznej defenzywy. Nie znaczy to jednak, aby mieli zrezygnować z dalszych kroków zaczepnych i aby te ataki miały mieć jedynie charakter lokalny.

50.000 jeńców niemieckich podczas obecnej ofenzywy.

Rotterdam, 14. sierpnia. Tel wł. Wedle Reutera wzięły wojska koalicyjne podczas obecnej ofenzywy 50.000 Niemców do niewoli.

Walki napowietrzne we Francyi.

Haga, 14. sierpnia. Tel wł. Korespondenci wojenni w angielskiej kwaterze głównej oznaczają walkę powietrzną nad Sommą z czwartku i piątku, jako największą walkę powietrzną, jaka się kiedykolwiek rozegrała. 51 samolotów strąconych, według sprawozdania urzędowego, to zaledwie mała część wysłanych jednostek bojowych.

Z Władywostoku usunęli Rosyanie wszystkie zapasy.

Haga, 14. sierpnia. Tel. wł. »Daily Mail« donosi: Przed wylądowaniem wojsk koalicyjnych we Władywostoku poleciły sowiety lokalne wywieść zapasy amunicyi i inne, szczególnie miedzi i stali, które się znajdowały w wielkiej ilości w Władywostoku w głąb kraju. Udało się to i zwolennicy koalicyi nie mogli przeciw temu nic zdziałać.

Dońsko-kubańska republika.

Kijów, 11. sierpnia. BK. Według doniesienia pisma »Russkij Gołos« prowadzi rząd doński z rządem kubańskim i obszarami granicznymi rokowania w sprawie utworzenia wspólnej władzy rządowej.

Pamiętniki cara.

Moskwa, 14. sierpnia. BK. Według doniesienia pisma »Jednota« zamierzone jest ogłoszenie pamiętników byłego cara Mikołaja, obejmujące wydarzenia z 36 lat. Pamiętniki mają wyjść w 36 seryach. Naprzód ma się pojawić część odnosząca się do lat 1905—1917.

Komunikat turecki.

Konstantynopol, 14. sierpnia. BK. Komunikat sztabu tureckiego z 12. sierpnia:

Front palestyński: Ubiegłej nocy rozwinęła nieprzyjacielska artylerya żywą czynność. Różne części naszego frontu a także kraj poza frontem leżały w sile ognia. W odcinku nadbrzeżnym nieprzyjacielski oddział wywiadowczy został odparty. W dzień panował spokój. Jedna z naszych eskadr lotniczych zrzuciła 150 bomb na obozy powstańcze [illegible] Tafile i na zachód od Maan. Na południe [illegible] Mediny trwała walka artyleryjska 8. i 9. [illegible] Nieprzyjacielska piechota, wysłana na [illegible] dyńczych miejscach do ataku, została rozbita przed naszymi pozycyami.

Z DNIA.

— **Litwinow opuszcza Londyn.** Amsterdam, 13 sierpnia. B. K. »Algemeen Handelsblad« donosi wedle »Daily Chronicle«, że poseł rządu rosyjskiego w Londynie Litwinów prawdopodobnie otrzyma z powrotem paszporty i zostanie wezwany do powrotu do Rosyi.

— **»Bandy« na Ukrainie.** Berlin. Specyalny koresp. »Voss. Ztg.« w Kijowie podaje swemu pismu szczegóły o podjazdowych walkach na Ukrainie. We wsiach organizują się małe oddziały zaopatrzone w wszelkiego rodzaju broń, przyniesioną przez żołnierzy, którzy wrócili z frontu. Ci stanowią też główny element tych »band«. Oddziały te kierowane są z jednego tajnego miejsca, komitetu dla propagandy rewolucyjnej. Przywódcami organizacyi są Szinkaj, Angel i Grihenko. Rozporządzają wielkimi środkami pieniężnymi. W czerwcu rozpoczęli Niemcy z nimi regularną walkę, lecz nie udało się im ich wytępić.

— **Terror w Kurlandyi.** Berlin. »Lokalanzeiger« donosi z Rygi: Komendant miasta Ronnachurpułk. Sengbuch, został 5 bm. podczas jazdy [illegible] ciężko zraniony strzałami i wnet zmarł. Sprawcy zamachu zbiegli.

— **Rewizya domowa u Gorkija.** Berlin. »Tageblatt« donosi z Moskwy, że Czerwona Gwardya przeprowadziła także rewizyę domową u Gorkija. Cała jego prywatna korespondencya została skonfiskowana.

— **Ruch pokojowy.** Na zebraniu politycznych przyjaciół lorda Landsdownea, odbytem 7 bm., odczytano list lorda Loreburnaa, który pisze m. i.: »... Musimy temu przeszkodzić, aby cywilizacye, którą chcemy uratować i chronić, nie popadła sama w niebezpieczeństwo. Musimy tedy ciągle być gotowymi do przyjęcia i badania każdej propozycyi pokojowej. Wojskowe cele same dla siebie nie potrafią odbudować Europy.«

— **Wyjazd Malvyego z Paryża** zmienił się w wielką antyrządową manifestacyę robotników paryskich. Zjawiło się wielu zastępców robotników oraz deputowanych. Policya usiłowała przeszkodzić manifestacyi, lecz mimo to wręczono żonie Malvyego wiele kwiatów. Również na peronach przedmieść urządzone Malvyemu burzliwe owacye.

— **Anglia przeciw pośrednictwa pokojowemu.** Zurych. »Secolo« przynosi wiadomość z Londynu, że akcya pośrednictwa pokoju zamierzona przez państwa neutralne z okazyi rozpoczęcia piątego roku wojny została zaniechaną na żądanie Anglii.

— **Brak okrętów w Anglii.** »Times« donosza, że z powodu braku okrętów Anglia nie może przewieźć z Nowej Zelandyi zakupionych tamże towarów za 24 milionów funt. szterl.

— **Francya przeciw dywizyi polskiej w Ameryce.** »Ber. Tageblatt« donosi z Hagi: Wskutek sprzeciwu Francyi zaniechano rozpoczętego już wystawienia dywizyi polskiej przez rząd amerykański.

— **Śmierć wynalazcy tanków.** Berlin. Angielski konstruktor tanków i samolotów do rzucania bomb Page uległ podczas lotu próbnego wypadkowi i odniósł śmiertelne obrażenia.

— **Legion słowiański w Ameryce.** Berno szw. »Times« donosi: Amerykański minister wojny pozwolił ogłosić warunki dla rekrutacyi legionu słowiańskiego w Ameryce. Legion zostanie utworzony z ochotników i wyćwiczony w obozie pod Wabsworl. Warunki przyjęcia są te same, co dla armii amerykańskiej, tylko nie żąda się znajomości języka angielskiego. Oficerowie legionu mają być, o ile możliwe, Słowianami.

— **Trzęsienie ziemi w Lublanie.** 13. bm. o godzinie 10. wieczór dało się odczuć w Lublanie silne trzęsienie ziemi, które trwało około 5 sekund.

— **Nowi rycerze złotego runa.** Cesarz nadał order złotego runa pierwszemu ochmistrzowi dworu Józefowi hr. Hunyadyemu v. Kethely i b. posłowi Karolowi hr. Kuefsteinowi.

— **Protest z powodu zniesienia autonomii narodowej.** Dnia 22. lipca odbyło się w Kijowie posiedzenie żydowskiej Rady narodowej, która w imieniu żydostwa ukraińskiego zaprotestowała przeciw zniesieniu autonomii narodowej. Delegacya rady przedstawiła prezydentowi ministrów Lysogubowi swe postulaty i zaprotestowała przeciw postąpieniu rządu bez wysłuchania zdania ludności. Gmina żydowska w Kijowie zaprotestowała również przeciwko temu postąpieniu rządu.

KRONIKA.

Kraków, 15. sierpnia.

— **Sytuacya aprowizacyjna.** W poniedziałek wieczorem odbył się ciąg dalszy posiedzenia M. Rady gospodarczej pod przewodnictwem prezydenta Federowicza. Na początku złożył prezydent sprawozdanie o stanie aprowizacyi miasta.

Chleb.

Od kwietnia br. tj. od czasu, od którego ustały dostawy rządowe mąki, zezwolono miastu Krakowowi i Lwowu zaopatrywać się w żywność w drodze wolnego handlu. Korzystając z tego zezwolenia, zakupywał zarząd miasta wszelkie artykuły po cenach lichwiarskich. Rząd miał pokryć różnicę między cenami maksymalnemi a faktycznemi. Różnica ta wyniosła dotąd 12 milionów koron, z czego rząd pokrył zaledwie 4 miliony. Lichwa święciła swe orgie. Ceny zboża wynosiły 1600 proc. więcej niż ceny maksymalne. Zarząd miasta był jednak w stanie dostarczyć niezamożnym mieszkańcom miasta przynajmniej zmniejszonej racyi chleba. Inni mieszkańcy musieli płacić za 1 kg. chleba 12 koron. W Wiedniu uważali mieszkańcy za krzywdę zapowiedź podniesienia cen chleba o 116 proc., u nas zaś cierpliwie zniosła ludność zwyżkę [illegible] chleba o dwa tysiące do 2400 proc.

Ziemniaki.

W sprawie dostawy ziemniaków, rząd zniżył kontyngent przeszłoroczny o 40 proc., czego prezydyum miasta dotąd zmienić nie zdołało. Z szeregiem powiatów już zawarto umowę o dostawę ziemniaków, inne z przydzielonych powiatów zajęły stanowisko wyczekujące, czekając na lepsze ofery. Cena ziemniaków jesiennych wynosić ma 30 kor. za 100 kg. Nowe ziemniaki sprzedawać będzie gmina po 150 koron.

Jarzyny.

Prezydent miasta przedstawił dalej wniosek, aby dla potrzeb kuchni wojennych i regulowania cen jarzyn, uprawić nadające się do tego grunta w zarządzie gminy. Gmina w ten sposób zdoła znaczną część mieszkańców zaopatrzyć w jarzyny. Magistrat z polecenia prezydyum miasta ma zbadać akcye, jaką w sprawie jarzyn podjęło miasto Wiedeń. Wobec ogromnej lichwy jarzynowej dochody z morga gruntu, użytego na produkcyę, jarzyn, wynoszą przeciętnie 15.000 koron. Jest przeto obowiązkiem gminy zapobiedz tej lichwie, a zarazem nieść większe dzierżawy gruntów gminnych po jednym do 3 i więcej morgów, które dzierżawcom przysparzają bez zasługi nieproporcyonalnych dochodów, z czego ogół nie ma żadnych korzyści. Obecny na posiedzeniu dyrektor komisyi dla ustalenia cen p. Prażmowski podał do wiadomości, że wobec lichwiarskich cen jarzyn, dochód z morga wynosi przeciętnie 25.000 kor., a dochodzi i do 50.000 koron i wyżej.

Mięso.

Prezydent miasta przedstawił następnie, że podobnie jak państwowy urząd żywnościowy, który nie sprostał swym zadaniom, także i Kraj. Urząd gospodarczy popada w bezczynność. Działalność jego dotyczy obecnie tylko sfer rolniczych i nieco miasta Lwowa. Co do dostawy mięsa w czasie od 1 do 8. sierpnia, w którym galic. Zakład obrotu bydłem przydzielił dla Krakowa 931 sztuk bydła, nadeszło ich tylko 56. Powstał stąd brak mięsa w mieście i dla kuchni woj. Przyczyną zmniejszenia spędu są dostawy dla armii w polu. Braki te są groźne dla miasta.

Rezolucye.

W dyskusyi zabierali głos r. m. Wajda, Bialik, ks. Masny, dr. Bobrowski, dr. Starzewski, Maryan i członek Rady gosp. Holeksa. Uchwalono następujące wnioski i rezolucye:

1. p. Holeksy: M. Rada gospodarcza wyraża ubolewanie, że od pięciu miesięcy rząd krajowy nie zwołał krajowej Rady gospodarczej i wogóle zaniedbuje interesy konsumentów krakowskich, pozostawiając ich własnemu losowi. M. Rada gospodarcza wzywa prezydyum do podjęcia kroków u rządu krajowego w celu utworzenia w Krakowie samodzielnej ekspozytury kraj. Urzędu gospodarczego;

2. p. Holeksy: M. Rada gospodarcza wzywa prezydyum m. do poczynienia kroków w starostwach krakowskiem i podgórskiem w celu przestrzegania zakazu wywozu jarzyn i wszelkich artykułów żywności do krajów zachodnich oraz cofnięcia rozporządzeń, utrudniających dowóz do Krakowa;

3. dra Rafała Landaua: a) Wzywa się magistrat, aby bezzwłocznie otworzył 2 jatki do sprzedży mięsa koszernego, tudzież jedną jatkę do sprzedaży wędlin koszernych; b) Wzywa się akcyzę miejską, by ceny mięsa koszernego zredukowała i sprzedawała mięso rzeźnikom żydowskim po cenach umiarkowanych, odpowiadających kosztom akcyzy i by tak samo postąpiła przy sprzedaży mięsa dla piątej m. kuchni obywatelskiej.

4. Posła dra Bobrowskiego: Miejska Rada gospodarcza stwierdza, że rząd centralny i krajowy Urząd gospodarczy zaniedbują zupełnie swe obowiązki wyżywienia ludności miejskiej, a w szczególności ludności Krakowa. Od 5 miesięcy zaniechano dostarczania mąki, a również dostarczenie bydła przez Zakład obrotu bydłem, jest wobec nieustannych rekwizycyi wojskowych zupełnie niewystarczającym. Rada gospodarcza wzywa prezydyum, by stosunki aprowizacyjne Krakowa przedstawiło p. namiestnikowi i kraj. Urzędowi gospodarczemu i zwróciło uwagę na nieuniknione konsekwencye nadmiernie długiego przednówku.

— **W sprawie akcyi zapomogowej.** Magistrat otrzymał od namiestnictwa zawiadomienie, że gminie m. Krakowa przyznano na miesiące: lipiec, sierpień i wrzesień 3,600.000 kor. na prowadzenie akcyi bonowej. Zaliczkę na tę sumę w kwocie 1,200.000 kor., jako należność za lipiec, wysłano przekazem. Namiestnictwo zwraca uwagę, że przekraczanie przyznanego kredytu jest niedopuszczalne, dalej zaś twierdzi, że podział subwencyonowanych na trzy grupy jest niepotrzebny. Należy dzielić korzystających z akcyi zapomogowej na dwie grupy: bardziej i mniej potrzebujących, i przychodzić im w stosunku do tego z większą lub mniejszą pomocą. Co do ludności wiejskiej, namiestnictwo twierdzi, że z pomocy mogą korzystać tylko nieproducenci, jak nauczycielstwo itp., zaś producenci, choćby drobni, z akcyi są wykluczeni. W wyjątkowych wypadkach, gdy wsie całe są zniszczone, można przyznawać im pomoc.

— **O reklamacye wojskowe.** »Tygodnik Rolniczy« z dnia 11 bm. donosi: Żołnierze, którzy wnieśli podania o reklamacye, a znajdują się w kadrze i zostali przydzieleni do tak zwanych »kompanii marszowych«, powinni wnieść po niemiecku podania do komendy swej kompanii z prośbą o niewysyłanie ich w pole z powodu wniesionych reklamacyi.

— **Uwolnienie pospolitaków z grupy B i C.** W jesieni ma nastąpić obszerna demobilizacya pospolitaków zdolnych do służby z grupy B i C, którzy będą mogli podjąć pracę w kraju. Na ich miejsce w razie potrzeby powoła komenda armii siły żeńskie i inwalidów.

— **Trzeci dzień bezmięsny.** »Wiener Ztg.« ogłasza rozporządzenie Urzędu wyżywienia, wprowadzające, począwszy od dnia 18. b. m., trzeci dzień bezmięsny w tygodniu w całej Austryi. Dniami tymi będą: poniedziałek, środa i piątek. W dniach tych nie wolno mięsa sprzedawać, przyrządzać i spożywać.

— **Ministerstwo zdrowotności publicznej** rozpoczęło, jak donosi Wiener Ztg. swoje urzędowanie dnia 10. bm. Podzielone ono zostało na cztery sekcye: trzy lekarskie a jedną prawniczą. Pierwsza sekcya pod kierunkiem szefa sekcyi Dr. Haberlera, zajmuje się sprawami zwalczania chorób zakaźnych, lecznic, ochronek i szpitalików dzieci, zakładów dla obłąkanych asanizacyi miast, hygieny więzień i cmentarzy. Do drugiej sekcyi, której kierownikiem jest szef sekcyjny Dr. Stadler, należą sprawy personalne, lekarzy, aptekarskie, obrotu środkami leczniczemi zdrojowisk, uzdrowisk i hygieny wyżywienia. Do trzeciej sekcyi, której kierownikiem jest szef sekcyi Dr. Kaup, należy zwalczanie gruźlicy, chorób płciowych, pijaństwa, hygieny w fabrykach i warsztatach i statystyka zdrowotności: Czwarta sekcya pod przewodnictwem radcy ministeryalnego Woytecha zajmuje się sprawami ustawodawczemi, administracyjnemi i rachunkowości. Ministerstwo zdrowotności publicznej mieści się w obwodzie I. Gluckgasse 1.

— **Konfiskaty na kolei.** Organa kontrolne na dworcu osobowym w Krakowie przeprowadziły wczoraj nad ranem w pociągu, zdążającym w stronę Wiednia, ścisłą rewizyę wśród podróżnych, która dała nadspodziewany wynik. Skonfiskowano przeszło tysiąc kilogramów towarów spożywczych, przeważnie słoniny, masła, mięsa, jaj, oraz przędzy i sukna. Jednej kobiecie odebrano 20 kilogramów słoniny. Przewoziła ona ten drogocenny towar w oryginalny sposób, owinąwszy słoniną nogi i biodra. Stąd niewygodnie było jej się poruszać i zdradziła się przez to przed organami kontrolnemi, które odebrały jej dwa połcie wyśmienitej słoniny. Kilka osób podczas rewizyi stawiało opór, zasłaniając się tem, że są krewnemi wojskowych.

— **Konkurs na 12 bezpłatnych miejsc** w internacie szkoły Czerwonego Krzyża (Lwów, Łyczakowska 107) dla pielęgniarek zawodowych ogłasza kraj. Stow. Czerw. Krzyża. Podania opatrzone dokumentami wnosić należy do 20 b. m. Przyjęte kandydatki otrzymają przez cały czas bezpłatne mieszkanie i utrzymanie.

— **Dodatki drożyźniane dla nauczycieli i emerytów.** Miejska Rada szkolna okręgowa ogłasza: W sprawie dodatku drożyźnianego zechcą się zgłaszać w biurze c. k. Rady szkolnej okręgowej przy ul. Rodzaniecze 1. od 11—1 przedpoł. emeryci emerytki, wdowy i opiekunowie sierót od piątku tj. 16. bm. do czwartku 22 bm. włącznie.

— **Udała zbiórka.** P. Drowa Biesiadzka jako przewodnicząca komitetu urządzającego koncert i przedstawienie teatralne w Krynicy złożyła w dniu 13. sierpnia br. do rąk p. Prezydenta miasta J. K. Fedorowicza kwotę 8173 koron, jako czysty dochód z urządzonego koncertu i przedstawień na najbiedniejszych legionistów powracających z Huszt i Kaniowa. Za tak hojny Dar składa Prezydyum miasta Krakowa JWPani Drowej Biesiadzkiej serdeczne podziękowanie.

»**Trubadur**« — **od Verdiego.** W poniedziałkowym numerze »Nowego Dziennika« zaszła mała omyłka drukarska. W repertuarze opery zecer zamienił literę »p«, na »d«, wskutek czego odnośny komunikat brzmiał jak powyżej, zamiast: »Trubadur« op. Verdiego. Komunikat ten został mechanicznie przedrukowany w numerze następnym w temsamem brzmieniu. »Nowa Reforma« i »Głos narodu« biorą asumpt z tego powodu do wytknięcia nam tego błędu... gramatycznego. »Głosowi narodu« zdarzyło się przytem nieszczęście, że do jego własnej notatki, przeciw nam wymierzonej, zakradła się również omyłka drukarska (»wedle jednego w nowopowstałych pism«!..). »Nowej Reformie« zaś, która w numerze poniedziałkowym (Nr. 349 z 12. bm.) przedrukowała żywcem nasze tłómaczenie wywiadu redaktora »Wr. Mittagszeitung«, z bar. Hussarkiem, zamieszczone w numerze niedzielnym »N. Dziennika« (Nr. 34 z 11 bm.), radzimy, aby na przyszłość bacznie czuwała nad tem, by do przedruków jej z naszego pisma nie dostały się przypadkiem i nasze błędy — drukarskie.

— **Oryginalne »letnie« mieszkania** urządziły sobie straganiarki, sprzedające na Wolnicy owoce. Z obawy przed złodziejami i z powodu trudności odnoszenia co noc towaru do domu, zrobiły sobie przemyślne przekupki ze szczypty siana legowiska pod — straganami, lub obok nich. Podzieliły one też między siebie dyżury: co dwie godziny czuwa jedna z właścicielek straganów nad dobytkiem wszystkich swoich towarzyszek.

— **Zakaz targowania po godzinie pierwszej.** Magistrat przypomina surowy zakaz sprzedawania owoców po godzinie 1. popołudniu przekupkom nie posiadającym straganów.

— **Wisła opada.** Wczoraj o godzinie 7 rano wodomierz na Wiśle wskazywał już tylko — 1446 cm. ponad stan normalny. Przez noc więc Wisła opadła o 1 metr. We środę była pogoda i jest nadzieja uniknięcia wylewu.

— **Handel skórami.** Wrogie stanowisko central wobec naszego kraju, tudzież osławiony rozdział skór, wskutek czego można było skóre z łatwością nabyć u rozmaitych ciemnych egzystencyi w dowolnych ilościach, i po paskarskich cenach uczciwi zaś kupcy zawodowi zmuszeni byli skóry u paskarzy kupować, skłoniło znanego z działalności publicznej właściciela domu komisowo-handlowego p. Rafała Pfeffera do zorganizowania w krakowskiem »Stowarzyszeniu kupców« wszystkich do handlu skórami uprawnionych kupców w stowarzyszenie współdzielcze. Stojący na czele tej nowej organizacyi panowie, radca miejski Czubryt, Salomon Infeld jun. i Samuel Rubinstein interweniowali w ministerstwie handlu tudzież u ministra dla Galicyi i jest nadzieja, że korupcya w handlu skórami ograniczy się do mniejszych rozmiarów i że przynajmniej mniejsze ilości skór, dostaną się bez »nieproszonych« pośredników w ręce handlu legalnego.

Żadna gałąź handlu nie doznała tyle ograniczeń co handel skór[illegible] też paskarstwo takich nie w[illegible] stosunkach co w skórnictwie.

Niebawem rozpoczną się przy udziale władzy przemysłowej i krak. Izby handlowej rokowania między organizacyą skórników a stow. szewców celem ustalenia cen za roboty szewskie, które w Krakowie osiągnęły rekord.

— **Afera Rosmera.** »Arbeiter-Zeitung« ogłasza w poniedziałkowym numerze szczegóły o głośnej swego czasu w Krakowie aferze dziennikarza Rosmera, który jako podoficer wydawał w Krakowie »Korrespondenz«. W Krakowie poznał on nadpor. hr. Henryka Taaffego, któremu w czasie pewnej rozmowy zwrócił uwagę na czynności stronnictwa wszechpolskiego w Krakowie, przyczem zauważył, że podpułkownik Haller jest przeciwni-

kiem niemieckich gazet. Na to przedstawił hr. Taafe Rosnera i jego kolegę Tramera kapitanowi sztabu Kleinowi, który zażądał przedstawienia całej sprawy w piśmiennym memoryale. Pismo to wysłane zostało do Cieszyna, gdzie przedłożono je arcyks. Frydrykowi, szefowi sztabu hr. Konradowi i następcy tronu. Natychmiast zarządzono aresztowanie Rosnera i Tramera, a także hr. Taafe pociągnięty został do odpowiedzialności sądowej za obrazę czci, został jednak uwolniony. Rosner skazany został na 6 lat ciężkiego więzienia, Tramer na 1½. Wyrok poszedł jednak do rewizyi i na ponownej rozprawie w Krakowie zostali obwinieni uwolnieni od winy i kary. W uzasadnieniu rewizyi podnosi sąd dywizyjny, że zapodania Rosnera nie w zupełności były wyssane z palca.

— **Z kroniki policyjnej.** Do mieszkania redaktora »Czasu«, p. R. Starzewskiego, włamał się nie wyśledzony sprawca, który skradł garderobę wartości 6000 koron.

Aresztowano Józefa Tomalę, lat 29, który skradł p. Genowefie Wojciechowskiej bieliznę i garderobę wartości 2400 koron.

Policya aresztowała Władysława Sigmunta, lat 21, dezertera, w chwili, kiedy na szkodę nieznanego właściciela skradł złoty zegarek z wisiorkiem i łańcuszkiem.

Pozatem przyaresztowała policya szereg znanych na bruku krakowskim kieszonkowców.

— **»Agenci« policyjni pod telegrafem.** Dowcipna kopenikiada wydarzyła się przed kilku dniami w Krakowie. Oto niejaką Strączkową odwiedziło 2 panów, podających się za agentów policyjnych, wyprowadzili ją na planty, aby spisać z nią »protokół«. W międzyczasie wspólnik ich zwiedził mieszkanie, ogałając je z całego inwentarza. Dowcipnych »agentów«, Porę i Pawłowicza, aresztowano zaraz. Dziś wpadł w ręce policyi trzeci wspólnik, »rewizor«, Stanisław Jaświecki, lat 22, z zawodu rysownik.

— **Z pogotowia ratunkowego.** Dziś w południe przywieziono ze stacyi Grzegórzki na pogotowie ratunkowe Katarzynę Wydrychową, lat 38 z Krakowa, która złamała sobie nogę uciekając przed pościgiem posterunku granicznego. Żołnierz zauważył bowiem, jak Wydrychowa przemycała mąkę i strzelił za nią. — Jeden z wielu wypadków, ilustrujących »obrożę« aprowizacyjną w Krakowie.

Repertuar opery.

Środa: »Carmen«.
Czwartek popoł.: »Sprzedana narzeczona«, wiecz.: »Halka«.
Piątek: teatr zamknięty.
Sobota: »Trubadur« op. Verdiego.

Z GALICYI I KROLESTWA.

Tarnów. (Wiec urzędniczy. Szatnia ludowa. Teatr. Nowy sezon 1917/18. Wylewy.) Z końcem ubiegłego tygodnia odbył się wiec urzędniczy, który miał za cel: protest przeciw gospodarce rządowej iw odniesieniu do stanu średniego. Po ożywionej dyskusyi uchwalono żądać zaopatrzenia w zboże na cały rok, pokrycia różnicy między cenami nabycia a maksymalnymi, oraz w akcyi zapomogowej żądanie przesunięcia linii minimalnej z 75 kor. na 150 kor. na osobę miesięcznie. W dalszym ciągu rozwinęła się dyskusya nad ubolewania godnym niespełnianiem obowiązków społecznych przez Centralny zarząd odzieżowy. Następnie zażądano od starostwa, by nakazało wszelkim sklepom konfekcyjnym prowadzenie ksiąg handlowych a to celem zwalczania paskarstwa. Dla przeprowadzenia tych postulatów wybrano komisyę z 5 osób, która wraz z posłem Drem Tertilem ma się zająć realizacyą poszczególnych postulatów.

W najbliższych dniach otwartą zostanie szatnia dla najuboższej ludności. Materyałów nadeszła znikoma ilość, wystarczająca zaledwie dla 700 osób.

Pod zupełnie innymi auspicyami aniżeli roku zeszłego zakończył Teatr Nowy swój zdaje się już ostatni sezon. Przyjęty życzliwie w sezonie 1916/17 posiadał teatr ten pod dyrekcyą Dante Baranowskiego liczny i zestrojony zespół. W sezonie poprzednim znać też było usilne starania dyrekcyi do założenia fundamentów pod teatr stały i przystosowania szerokich kół publiki, dotąd tylko lubujących się w kinach do sztuki żywej: znać to było przedewszystkiem w doborze repertuaru. Sezon 1917/18 już od początku zapowiadał się niezbyt zachęcająco, wpłynęły na to przedewszystkiem trudności połączone z wynajmem sali (»Sokół« postawił bardzo ciężkie warunki), następnie rozbicie się zespołu, który zmalał do kilku sił, tak że dyrekcya wypełniała repertuar przeważnie imprezami. Ostatecznie zespół rozwiązał się, zostało zaledwie cztery osoby, które urządzały z dyrekcyą przedstawienia na t. zw. »działy«. W tych warunkach o reżyseryi mowy być nie mogło, a sztuki wystawiane musiały być przez obcinanie przystosowywane do ilości osób zespołu. Z tych i innych powodów »Sokół« nie odnowił kontraktu z p. Baranowskim i w sezonie przyszłym będzie sam na własną rękę prowadził scenę amatorską oraz imprezy.

Wskutek dłuższych opadów atmosferycznych stan wody w rzekach: Dunajcu i Białej podniósł się znacznie i w poszczególnych miejscach nastąpiły wylewy. W Tuchowie, Biała zniszczyła tamt. właścicielce dóbr pięćnaście morgów pszenicy

Mielec. Monotonia, w jakiej pogrążone jest od czasu inwazyi nasze miasteczko, została w ostatnim czasie przerwaną przez senzacyę, która się niestety odbyła na koszt jednej rodziny żydowskiej. W Górkach, wsi niedaleko Mielca położonej, zdarzyło się w nocy 27. lipca, że do domu Berla Jochnowicza, właściciela realności, wtargnęło kilku bandytów, którzy splądrowali całe ruchome mienie Jochnowiczów, kiedy ci w głębokiem śnie byli pogrążeni. Ponadto starego Jochnowicza i jego syna, którzy zbudziwszy się, stanęli w obronie swojej własności, bandycyi pokaleczyli niebezpiecznie nożami. Sprawców czynu mimo gorliwych zabiegów żandarmeryi nie zdołano jeszcze przytrzymać.

W ostatnich dniach grono tutejszych obywateli żydowskich, wdrożyło energiczną akcyę przeciw-paskarską. W pierwszym rzędzie akcya ta kieruje się przeciw podbijaczom cen artykułów żywnościowych. Pod presyą »vocis populi« nawet rabin tutejszy był zmuszony wystąpić energiczniej i rzucić klątwę na szajkę wyzyskiwaczy, która troszcząc się tylko o osobistą korzyść, przez niegodne manipulacye zatruwa życie społeczne tutejszego żydostwa.

Oświęcim. (Echa katastrofy kolejowej. Kradzieże.) Ponieważ ulewa nareszcie ustała i woda w rzekach znacznie opadła, przeto udało się pionierom z Krakowa ruszyć, a raczej dźwignąć leżące jeszcze w stawie części wagonów. Zapewniają, że więcej trupów tam niema. Tut. komenda zwróciła się do Krakowa po różne jeszcze narzędzia w celu wydobycia resztek wozów kolejowych.

Stan Soły i Wisły przestał być groźnym, do czego wielce przyczyniła się piękna pogoda w dniu wczorajszym.

Chociaż Oświęcim jest tylko miasteczkiem, to jednak kradzieże są u nas na porządku dziennym, podobnie jak w wielkich miastach. Codziennie rano może się obywatel oświęcimski dowiedzieć od sąsiada, co ukradziono w nocy temu ostatniemu, a sam mu może opowiedzieć, co jemu ukradziono.

Jędrzejów. (Król. Polskie.) W piątek 9. bm. zmarł po krótkich cierpieniach w sile wieku, znany w świecie handlowym, przemysłowiec tutejszy, członek Rady Miejskiej b. p. Salomon Gąsiorowicz.

Zmarły cieszył się ogólną sympatyą wśród licznych swych znajomych, w gronie których przedwczesny zgon ten wywołał ogólny żal i smutek.

Konduktowi pogrzebowemu, który się dziś odbył, towarzyszyły nieprzejrzane tłumy publiczności, ze wszystkich sfer miejscowych.

DZIAŁ GOSPODARCZY.

Obrót towarowy z Rumunią. Wedle zawiadomienia austr. Biura dla obrotu towarowego we Wiedniu, zmieniono na skutek wniosku Zarządu wojskowego w Rumunii dotychczasową nazwę c. k. Sekretaryatu dla przygotowania importu towarów do Rumunii na c. k. Sekretaryat dla importu towarów; austryackie Biuro dla obrotu towarowego w Bukareszcie« (k. k. Sekretariat für Wareneinfuhr; österreichisches Warenverkehrsbüro in Bukarest).

Nowe pokłady rud. »Times« donoszą, że w Georgetown w Guyanie angielskiej odkryto wielkie pokłady rud.

Giełda.

Wiedeń, 14. sierpnia. B. K. Ruch był słaby, z powodu 4-dniowej pauzy jutro się rozpoczynającej jakoteż z powodu braku inicyatywy z innych giełd i wypadków w Rsyi. Odosobnione tranzakcye miały na celu wyzyskanie 4-dniowej pauzy, przez to jednak obniżyły się kursa wartości kulisowych. Większej straty doznały tylko akcye fabryk dział o 10 koron. W szrance ofiarowano nieco tanie papiery węgierskie i akcye amunicyjne, motorowe, maszynowe i ubezpieczeniowe. Popyt był jednak na akcye automobilowe, tkackie, cementowe, magnezytowe i browarnicze. Giełda zamknięta będzie do poniedziałku.

Budapeszt, 14. sierpnia. B. K. Przy otwarciu giełdy ukazało się trochu towaru, który ulokowano po zmniejszonych kursach. Po dokonaniu tranzakcyi nastąpiło silne polepszenie we wszystkich efektach, przyczem węg. akcye kredytowe, drzewne zyskały 10 kor. w kulisie, gdzie reszta efektów również uzyskała mniej znaczne zwyżki. Szczególnie żądano węg. akcye oszczędnościowe, które również zyskały. W szrance tendencya niejednolita. Podczas gdy akcye spirytusowe, budowlane i udziały nowego tow. produkcyi drzewnej doznały polepszeń, spadły akcye młynarskie i niektóre w ostatnich dniach specyalnie pożądane. Usposobienie na rynku lokacyjnym przyjazne. Giełda otwarta zostanie 19. bm.

Berlin, 14. sierpn. BK. Dalsze polepszenia kursów dały się dzisiaj zauważyć, także udział w obrotach był żywszy. Spadki kursów były tylko odosobnione, natomiast było wiele zwyżek w akcyach metalow. Znacznej zwyżki doznały akcye reńskie metalowe, z powodu pogłosek o fuzyi. Górnośląskie akcye przemysłu żelaznego wzrastały dalej, akcye Felten i Guillanne podniosły się o kilka procent, akcye okrętowe Hansa również podrożały. Większych zmian na rynku lokacyjnym nie było.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Wilhelm Berkelhammer. — Drukarnia: »Austryacki nakład gazet« pod zarządem J. Stellego w Przywozie.